

Nurcan Kaya: 102 yıl oldu! Yüzleşin!

Posted on 26/04/2017

24 Nisan 1915'te, tam 102 yıl önce bugün başladı her şey. Aslında kaç yıl öncesinde başlamıştı Ermenilere yönelik münferit ya da planlı ya da toplu katliamlar ama Anadolu'daki Ermenilerin varlığı için öngörülen 'nihai çözüm' için düğmeye 24 Nisan'da basılmıştı. Eşitlik talep etmekten öte hiçbir 'kusur'u olmayan ve küçülen imparatorlukta 'Türkleştirilmesi' mümkün görülmeyen, dolayısıyla yaratılması planlanan tek dilli, tek dinli toplumun önünde engel olarak görülen bir halkın yok edilmesine karar verilmişti.

✘ Bir toplumu yok etmek için önce sesini kesmekle, öncülerini ortadan kaldırmakla işe başlamak gerekiyordu demek. 24 Nisan günü 234 Ermeni siyasetçi, gazeteci, hukukçu, sanatçı, aydın gözaltına alındı; dönüşü olmayan bir yolculuğa çıkarıldı. Ermenilerin sesi olan bu insanların hemen hepsi öldürüldü. Bu sadece başlangıçtı. Daha sonra, o dönem, tahmini olarak Anadolu nüfusunun yüzde 10'unu oluşturan Ermenilerin neredeyse tamamı 'tehcir edildi'; daha doğrusu ölüm yolculuğuna çıkarıldı. Tehcir edilen insanların büyük bir kısmı da, yani 1 milyon civarında insan hayatını kaybetti. Dile kolay 1 milyon civarında insanın hayatını kaybettiğini söylemek. Öyle anlatıldığı gibi sadece zorlu tehcir koşullarında da kaybetmedi bu insanlar hayatlarını. Göç yollarında planlı plansız pek çok saldırıya maruz kaldılar, tecavüze uğradılar. Kimi zaman askerlerin, kimi zaman komşu bildiklerinin haram süt emmiş olanlarının ellerinde verdiler son nefeslerini. Hayatta kalanlar ise dünyanın dört bir yanına savruldu. Anadolu'da arkalarında bıraktıkları, binlerce yılda inşa etmiş oldukları medeniyet, kiliseler, okullar yok edildi. Sanki hiç yaşamamışlardı bu topraklarda; izleri öylesine silindi... Ermenilerle beraber Süryanilerin, Ezidilerin bir kısmı da aynı akıbeti paylaştı. O gün bugündür Anadolu gün yüzü görmedi.

Ermenilerin maruz kaldığı soykırımın üzerinden tam 102 yıl geçti. 102 yıl boyunca bu halkın

yaşadığı acılar inkâr edildi veya çarpıtıldı veya ama ile başlayan cümleler kuruldu. Hiçbir katliamla ilgili cümle 'ama' ile başlamamalıydı oysa. Hayattaki her acı gibi bu acı da inkâr edildikçe katmerlendi.

102 yıldır Ermeniler dedelerinin, ninelerinin öldürüldüğünü, bir zamanlar Anadolu'da var olduklarını ispatlamaya çalışırlar; hakikatin kabul edilmesini, kendilerinden özür dilenmesini beklerler. 102 yıldır, soykırımın başlangıç günü olarak kabul edilen 24 Nisan günü, dünyanın dört bir yanında Ermeni soykırımını anma etkinlikleri düzenlerler.

Onlarca yıldır bu topraklarda türlü yolsuzluk, hırsızlık, zulüm ve katliam yaşanır. Merak eder bazen insanlar bunca haksızlığa nasıl sessiz kalınır diye. O sessizliğin miladıdır 1915. Katliam ve mallara el koyma üzerine inşa edilen bir devlette o gün bugündür kötülük kendini gerçekleştirecek türlü failer ve sessiz kalan seyirciler bulur. Yalnızca 1915'ta yaşananlar hakkında değil; bu ülkede yaşayan ve tekçi zihniyetten nasibini katliamlarla, sürgünlerle, hapisle, işkenceyle alan tüm halklar konusunda bir resmi söylem üretilir ve bu söylem siyasette, medyada, eğitim sisteminde, hayatın her alanında vücut bulur. Yalanlarla dolu tarihe yeni yalanlar eklenir.

Türkiyeli bir grup insan ilk olarak 2010 yılında Ermenilerin maruz kaldığı soykırımın tanınması, hakikatin ortaya çıkması için 24 Nisan günü Taksim'de anma etkinliği düzenlemeye başladı. "Bu acı bizim, bu yas hepimizin" dedi. İstanbul'da başlayan anmalar geçen yıllar içinde birkaç şehre yayıldı. Devlet ise 'taziye mesajı' yayınlamaktan öteye gidemedi. Kendi vatandaşı olan ve binlerce yıldır bu topraklarda yaşayan Ermenileri öteki, çoğu aslen Anadolu'lu olan Ermenistanlı göçmenleri ise 'rehine' olarak görmekten vazgeçmedi.

Anma etkinliklerinin düzenlenmesi bu ülke tarihine bakıldığında oldukça önemliydi, halen de öyle. Yıllardır bu etkinlikleri düzenleyen insanları, çabaları ve aldıkları riskler için takdir etmek boynumuzun borcu. Ancak maalesef bugüne kadar anma etkinliklerinin her birine

birkaç yüz insandan fazla katılan olmadı. Resmi tarihin bu kadar etkili olduğu bir coğrafyada belki olağan karşılanabilirdi bu durum ama bu ülkede kendine demokrat ve ilerici diyen pek çok kesim de bugüne kadar hakikatin ortaya çıkması, yüzleşme için gerekli dirayeti, anmalara kitlesel katılım gösterilmesi için gerekli çabayı göstermedi. Siyasi partiler, oluşumlar, örgütler, yüzleşme gayreti konusunda yer yer halkların, bireylerin gerisinde kaldılar. Bu nedenle ben derim ki mensubu ya da sempatzanı olduğunuz partilerin, sendikaların, sivil toplum örgütlerinin, fraksiyonların ne dediğine, ne yaptığına bakmaksızın, 1915'te kaybettiğimiz insanlar anısına bugün bir şeyler yapmayı deneyin.

İstanbul'daysanız 24 Nisan'ı Anma Platformu'nun '102 yıl oldu; yüzleşin!' çağrısıyla düzenleyeceği anmaya ve diğer etkinliklere katılabilirsiniz mesela. (Detaylar aşağıda)

İnançlıysanız hayatını kaybeden 1 milyon civarında insanın ruhlarının huzur bulması için dua edebilirsiniz; bir mum yakabilirsiniz.

Spiritüel işlere pek meraklı değilseniz bu hafta zengin Ermeni edebiyatından bir eser, mesela William Saroyan'ın, Zabel Yesayan'ın, Zaven Biberyan'ın, Mıgırdiç Margosyan'ın yazdığı bir kitabı alıp okuyabilirsiniz. Bunu yaparak yalnızca güzel bir edebi eser okumakla kalmazsınız; doğrudan ya da satır aralarında bu insanların ve halklarının yaşadığı zulme ve onlarca yıl sonra bile nasıl bir duyguyla yaşadıklarına, başka ülkelerde yaşarken çektikleri memleket hasretine de tanıklık etmiş olursunuz.

Aras Yayıncılık'ın yakın zamanda yayımladığı 'Aşiq û Maşûq' isimli şahane kitapta yer alan Ermeni ve Kürt aşk masallarını okuyup, kendinizi dili, dini, rengi olmayan, hudut tanımayan aşkın büyüğüne kollarına bırakabilirsiniz. Bu coğrafyada yaşayan halkların pek çok şeyin yanı sıra aşklarının, destanlarının benzerliğini anımsayıp, kimliklerin ne kadar suni ve önemsiz olduğunu hatırlamaya çalışabilirsiniz.

En önemlisi, bir an için olsun kendinizi Ermenilerin yerine koyabilirsiniz. Katliama ve

tecavüze uğrayan, malları yağmalanan, yaşadıkları inkâr edilen, çarpıtılan, izleri Anadolu'dan silinen ve ismi bugün hâlâ küfür olarak kullanılan bir halkın çocuğu olduğunuzu düşünebilirsiniz. Bir şekilde hayatta kalıp Anadolu'da yaşamaya devam ettiğinizi, on yıllarca ibadet yerinizin taşlandığını, sokakta kendi dilinizi konuşamadığınızı, saldırılara ve küfürlere maruz kaldığınızı ve bugün halen güvercin tedirginliğinde yaşadığınızı hayal edebilirsiniz. Belki o zaman Ermeniliğin sadece bir 'renk' ya da Anadolu mozaiğinin bir parçası olmadığını da hissedebilirsiniz.

Kaynak: artigercek.com